

Nr 432

Av herrar **Fröding** och **Munktell**, om utredning angående införande i det svenska reaktionssystemet av kortvarigt frihetsberövande.

(Lika lydande med motion nr 362 i Första kammaren)

Den omfattande ungdomsbrottsligheten utgör fortfarande ett av våra största och mest svårbemästrade samhällsproblem. Även om det vill synas som om någon minskning i fråga om vissa brottstyper inträtt under 1960, rör det sig om så relativt måttliga förändringar att man med ledning därav inte kan dra några mera bestämda slutsatser för framtiden. Tillfälliga »hack» i kurvan har förekommit tidigare, men i stort sett har utvecklingen under efterkrigstiden präglats av en nästan explosionsartat växande kriminalitet, särskilt i de yngre åldersgrupperna. I det stora hela har brottsligheten varit av förhållandevis lindrig beskaffenhet, men under de senaste åren har en oroande tendens till grövre och brutalare kriminalitet kunnat konstateras.

Att motverka den allvarliga utvecklingen är en av samhällets mest angelägna uppgifter. Allmän enighet torde råda om att kampen mot ungdomsbrottsligheten måste föras på bred front. Det behövs forskning och förebyggande åtgärder av skilda slag. Reaktionssystemet måste tillföras erforderliga materiella och personella resurser. Av största vikt är att en polisär upprustning kommer till stånd, särskilt i de båda största städerna. Man räknar numera med att i Stockholm endast ett egendomsbrott av tio blir uppkärat. Det säger sig självt att ungdomar med upplösta moralbegrepp har desto lättare att falla för frestelser att begå brott, när de vet att upptäcktsrisken är så liten.

Men först och sist måste uppmärksamhet ägnas åt utformningen av reaktionssystemet. Om detta rätt skall fylla sin uppgift bör det tillgodose det tvåfaldiga kravet att tillrättaföra den enskilde lagöverträdaren och att upprätthålla respekten för den allmänna laglydnaden. Det måste med andra ord verka både individualpreventivt och allmänpreventivt.

Under en följd av år har den kriminalpolitiska reformverksamheten framför allt tagit sikte på individualpreventionen. Man har sökt utforma påföljderna så, att de förutsatts på bästa sätt ägnade att främja den enskilde lagbrytarens återanpassning i samhället. I vissa avseenden råder inga delade meningar om det värdefulla i detta reformarbete. En human fångvård, som är inriktad på resocialisering, och en på moderna

vårdprinciper baserad behandling vid ungdomsvårdsskolor och motsvarande anstalter tillhör det icke-kontroversiella inom kriminalpolitiken. Däremot kan man enligt vår mening på goda grunder ifrågasätta om icke de individualpreventiva synpunkterna delvis givits så exklusivt företräde och stundom tillämpats på sådant sätt att respekten för den allmänna laglydnaden uppluckrats. Det har i många fall icke blivit vare sig individual- eller allmänprevention.

Enligt vår mening måste de repressiva åtgärderna ges större utrymme i det kriminalpolitiska systemet. I sammanhanget vill vi hänvisa till motion II:24/1960, i vilken vissa utländska former av kortvarigt frihetsberövande och erfarenheter från dessa redovisades. Bland de mera uppmärksammade utländska försöken kan nämnas The Highfields Project i Trenton, New Jersey, USA, som utgjort förebilden för en behandlingsform, vilken sedan 1957 införlivats med staten New Jerseys reaktionssystem. I blickfältet står också det engelska systemet »short sharp shock», vilket tillämpas vid s. k. detention centres, samt den västtyska korttidsarresten, Jugendarrest.

Den omständigheten att utländska exempel nämns innebär icke ett förord för kopiering av i utlandet tillämpade anordningar. Vårt land måste givetvis i varje enskildhet utforma sitt reaktionssystem med hänsyn till de behov och förutsättningar som föreligger hos oss. Från svenska kriminalpolitiska utgångspunkter kan erinringar otvivelaktigt göras mot vissa sidor hos de ovan nämnda utländska reaktionsformerna, vad avser både konstruktion och tillämpning. Men detta innebär givetvis icke att kortvarigt frihetsberövande principiellt skulle vara mindre lämpligt eller för svenska förhållanden otjänligt. Tvärtom är det enligt vårt förmenande angeläget att vi tillvaratar själva principen och söker finna en för vårt land lämplig form. För detta behövs en allsidig och förutsättningslös utredning.

Även om reaktionssystemet redan har i viss mån breddats och förstärkts — och väl ytterligare kommer att effektiviseras bl. a. genom förbättring av redan tillämpade metoder — synes oss en komplettering av detsamma med institutet kortvarigt frihetsberövande så väsentligt att en utredning härom utan dröjsmål bör komma till stånd.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära att en utredning skyndsamt tillsättes för att allsidigt och förutsättningslöst utreda frågan om införande i det svenska reaktionssystemet av kortvarigt frihetsberövande.

Stockholm den 25 januari 1961

Nils G. Fröding

Henrik Munktell